



לשכת הרבנות אלעד

בס"ד



בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א
בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין
נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ובית יעקב פרי תואר, ישיבה קטנה
"אורחות יהודה" רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת תזריע מצורע

תורת

גדולת האדם כפי תכליתו

ויקרא פ"ב (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ
וַיִּלְדֶּה זָכָר וְטַמְאָה עַבְבֹּעַת יָמִים כִּימֵי גֵרִית הַיּוֹתֵה הַטָּמְאָה:
וּפְרִשִׁי (ב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ (ויקרא רבה) א"ר שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית כך תורתו
נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף:

מאמרי חז"ל על פחיתות האדם:

ומבואר בסנהדרין דף ל"ח ע"א תנו רבנן אדם נברא בערב שבת, ומפני מה שלא יהו מינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא
במעשה בראשית. דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית. מאידך מבואר בברכות דף ו' ע"ב שהאדם
הוא המעולה, וז"ל ואמר רבי חלבו אמר רב הונא כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין, שנאמר [קהלת י"ב] סוף דבר הכל
נשמע את האלהים ירא וגו'. מאי [קהלת י"ב] כי זה כל האדם? אמר רבי אלעזר אמר הקדוש ברוך הוא: כל העולם כולו לא נברא
אלא בשביל זה. רבי אבא בר כהנא אמר: שקול זה כנגד כל העולם כולו. רבי שמעון בן עזאי אומר, ואמרי לה רבי שמעון בן זומא
אומר כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה. וכן איתא בשבת דף ל' ע"א.

קושיית המהר"ל כיצד יתכן שהדבר מתהפך:

עוד הקשה המהר"ל בדרשת שבת הגדול וקאמר דבר אחר וכו'. וקשה איך אפשר לומר שהיתוש הוא יותר משובח מן האדם ובשביל
חשיבות היתוש נברא קודם לאדם ואיך אפשר דבר זה בציוור (עיין בבאר הגולה באר ה' בסוף)?

דברי חז"ל שהאדם נברא בשני זמנים:

ונקדים מחלוקת חז"ל כיצד לדרוש הפסוק אחר וקדם צרתני ולפי הדורשים שהכוונה על שני חלקי האדם שהן הנשמה והגוף
מתיישב היטב כדלקמן.

נמצא עולה מכל הנ"ל שבעצם כוונת חז"ל על שני חלקי האדם שהן הנשמה והגוף, הנשמה נבראה ביום הראשון ואילו הגוף נברא
ביום האחרון, וממילא תלוי באדם אשר יודע תכליתו בעולמו לעסוק בתורה ובמצוות ומעש"ט הן הם עסקי הנשמה והן לו עיקר
ושאר צרכי הגוף טפלין ואינם אלא בכדי קיומו שיוכל לעשות רצון השי"ת הרי שע"ז מזכך גם את גופו שכל כולו משועבד לשמש
את הנשמה, וכיון שכן הרי הנשמה נבראה קודם והוא תכלית כל הבריאה כיון שכל מה שהשי"ת ברא בעולמו לשרת את האדם.

אך אם האדם חי סביב עסקי גופו וכל מאורו ומאוייו רק כסף וכבוד ורואה בו כתכלית להשיג צרכי גופו נמצא שהנשמה טפילה
לענייני גופו ואינה אלא בכדי לתת חיות לקיום הגוף, וכיון שכן הרי הגוף נברא אחרון שוב הוא הפחות שבכולם, וכמאמר חז"ל
בקיבושין דף ל' כלום ראתי מימך שחסר אוכל לבעלי חיים והאם נצרכים לעבודה או לבית או לשמירה או לבחירות או לכבוד או
למשכנתא או למלבושים והן מתקיימין ואילו האדם רוב זמנו עוסק סביב קיום גופו לדאוג למאכלו וללבושו ולכבודו ולבית
וכדומא עד שכל כולו משועבד ותמיד נמצא בפחד מנזקים מגניבות ממחלות ועוד הרי שהאדם חי יותר גרוע מבע"ח, וכמאמר
שלמה בקהלת ומותר האדם מן הבהמה אין יותר גרוע בהיותו חסר כל הנ"ל כי נברא אחרון.

ביאור השינוי שיש בבריאת האדם:

ולפי"ז נוכל להבין בהקדם שיש לשאול מדוע רק ביצירת האדם מכל יתר הבריאה השי"ת נמלך אם וכיצד לברא אותו דכתיב
בראשית פ"א (כו) וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיְרְדוּ בְדִגְתַּי הַיָּם וּבְעֹפֹת הַשָּׁמַיִם וּבְבַהֲמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ
הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ: ופרש"י וז"ל נעשה אדם - אע"פ שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות לא נמנע הכתוב מללמד דרך
ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן ואם כתב אעשה אדם לא למדנו שהיה מדבר עם בית דינו אלא עם עצמו.
ותשובתו כתובה בצדו ויברא את האדם ולא כתיב ויבראו: בצלמנו - בדפוס שלנו - כדמותינו - להבין ולהשכיל: וירדו בדגת הים -
יש בלשון הזה לשון רידי וישון ירידה זכה רודה בחיות ובהמות לא זכה נעשה ירוד לפניהם והחיה מושלת בו עכ"ל: וז"ל
המדרש בבראשית רבה פרשה ח' ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן בשעה שהיה משה כותב התורה היה כותב מעשה כל יום ויום,
כיון שהגיע לפסוק ויאמר אלהים נעשה אדם וגו' אמר רבנו שלעולם מה אתה נותן פתחון פה למינים, אמר לו כתוב, הרוצה לטעות
יטעה, אמר לו הקב"ה משה האדם שאני בורא לא גדולים ולא קטנים אני מעמיד ממנו אתמהא, שאם יבוא הגדול ליטול רשות מן
הקטן ממנו הוא אומר מה אני ליטול רשות מן הקטן אתמהא, והן אומרים לו למד מבוראך שברא העליונים והתחתונים וכיון שבא
לבראות האדם נמלך במלאכי השרת עכ"ל המדרש.

סתימה בחז"ל על בריאת האדם:

אולם זו דרך אחת בביאור כונת התורה ונלע"ד אפשר לברר בדרך נוספת בהקדם שאלה נוספת שהנה התורה כותבת בגמר הבריאה
בבראשית פרק א פסוק לא וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי, הרי שהקב"ה מעיד שכל
הבריאה מושלמת ולא חסר דבר, ובאמת כבר אמר דוד המלך מבשרי אחזה אלוה, והיינו כאשר האדם יתבונן בפלאי הבריאה
ישתומם מהחכמה הגדולה שיש בגוף האדם, ולזה אנו מברכים אשר יצר את האדם בחכמה וכו' כאשר אנו רואים שכל המדע חוקר
על כל אבר ואבר בגוף האדם ללמוד את מחלותיו ותרופותיו ועל כל אבר ואבר יש מחלקה נפרדת ועדיין רחוקים מלהגיע לחקר
הבריאה. מאידך איתא בגמרא עירובין דף יג ע"ב תנו רבנן שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים: נוח לו
לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר
משנברא, עכשיו שנברא יפשפש במעשיו. ואמרי לה ימשמש במעשיו. הרי שחז"ל כביכול חולקים על דבריו של הקב"ה ואומרים
היפך שיש חיסרון בבריאת האדם הכיצד אתמהא?



לשכת הרבנות אלעד

בס"ד



בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ובית יעקב פרי תואר, ישיבה קטנה

"אורחות יהודה" רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA עיר התורה שקרובה אליך

קושיית הט"ז על נוסח ברכות השחר:

זאת ועוד כתב הט"ז או"ח סימן מו ס"ק ד וז"ל שלא עשני גוי. – רבים מקשי' למה תקנו ברכה זו דרך שליל' ולא דרך חיוב דהיינו שעשני ישראל וכן בברכת שלא עשני אשה ומתמצים לפי שנמנו וגמרו ב"ש וב"ה טוב לאדם שלא נברא ע"כ לא תקנו לברך על העש' שנעש' האדם דטוב לנו שלא נעשה אלא לכל הפחות על שלא נעשה עכו"ם ומו"ח ז"ל פי' לפי שאם היה מברך שעשני ישראל היה משמעו בן חורין ולא אשה ולא היה שייך לברך אח"ז שלא עשני עבד או אשה עכ"ל, הרי יוצא שכך מברך כל אדם בכל יום שיש ח"ו פגם וחסרון בכריאת האדם?

ביאור העניין תלוי בתכלית האדם:

והנלע"ד כוונת התורה ללמדנו יסוד גדול מהו תכלית בכריאת האדם, והוא שמצד אחד האדם נברא בשיא השלימות כעדות הקב"ה שגופו מלא חכמה, אך מאידך נאמר אדם עיר פרא יולד והיינו שהחלק הרוחני שבאדם קרי מידות ודרך ארץ תורה ומצות אין בו כלום והכל תלוי במעשיו של האדם, ולכן שאפילו שמבחינת הגשמיות של הגוף אין יותר מושלם ממעשיו של הקב"ה, אך אם ח"ו לא יעבוד האדם על מידותיו ויאמץ לעצמו קיום התורה והמצוות הרי שאותו גוף יכול להיות חורבן לעולם, ומאידך כאשר יאמץ לעצמו תורה ומצות ומעש"ט ומידות ודרך ארץ יכול להיות שותף לבנין העולם, ובזה יובן היטב שהתורה מתיחסת לשלימות הבריאה ובאמת והנה טוב מאוד, אך ב"ה וב"ש התיחסו לחלק הרוחני אשר מוטל על האדם לרכוש במשך חיו, וכיון שהנסיגות קשים הרי שיש יותר סיכוי לכישלון יותר מהצלחה מפני התאות הגופניות, לכן הגיעו למסקנה לאחר שנתיים ומחצה שיותר טוב אילו לא נברא אך עכשיו שנברא יפשפש או ימשמש במעשיו.

ובזה יובן היטב שכל זה נרמז בכריאת האדם שנאמר בלשון נעשה שהוא לשון רבים, הכונה שהקב"ה פונה לכל אדם ואדם בו ביחד נעשה את האדם אני יוצר את הגוף אך אתה תייצר את התוכן הרוחני ורק אז מגיע האדם לתכליתו, ועי"ז זוכה וירדו בדגת הים ועוף השמים וכו' כיון שהופך להיות נזר הבריאה.

תולדותיהן של צדיקים מצוות ומעש"ט:

ובזה יובן היטב אשר נאמר על ידי חז"ל בפרשת נח אלה תולדות נח איש צדיק וכו' ודקדקו חז"ל מדוע לא כתב תיכף את שם חם ויפת? ופירשו תולדותיהן של צדיקים מצוות ומעש"ט, וראיתי במהר"ל מפרג דבר יפה אשר מפרש כי יש שלשה תולדות לאדם אחד תלמידיו והשני בניו והשלישי מצוות ומעשים טובים, והמעולה שבהן השלישי כיון שהראשונים הם חיצוניים מגופו ואילו מצוות ומעש"ט הן עיצוב ויצירת גופו להגיע לתכליתו האמיתית. נמצא שכל מעשה טוב שאדם עושה הוא מייצר את עצמו ומשלים את בריאתו ותכליתו וק"ו לימוד תורה אשר נאמר עליה וכל חפצך לא ישוו בה כיון שהיא שקולה כנגד כל התורה, זאת ועוד שכבר אמר הקב"ה הלואי אותי עזבו ותורת שמרו מפני שאור שבה מחזירן למוטב, ובכח התורה לעדן את מידותיו של האדם ולשנות את מהותו ועי"ז זוכה להיות נזר הבריאה אשר כל תכלית העולם בשבילו נוצר ולכן יכול לשלוט על כל הבריאה כמאמר הכתוב וירדו בדגת הים ובעוף השמים וכו' כאשר זכו צדיקים בכל הדורות וכאשר מפרש הכלי יקר את הפסוק.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה

מרדכי מלכא